

Saksdokumenter - sak PS 0048/20

Områderettet innsats i Trondheim

TRONDHEIM KOMMUNE

Saksprotokoll

Utvalg: Formannskapet

Møtedato: 03.03.2020

Sak: 48/20

Tittel: **Saksprotokoll - Områderettet innsats i Trondheim**

Resultat: Annet forslag vedtatt

Arkivsak: 20/30879

Vedtak:

1. Formannskapet tar status i arbeidet med Områdeløft Saupstad-Kolstad til orientering.
2. Formannskapet mener at områdesatsingen har bidratt til en positiv utvikling og ber kommunedirektøren gå i dialog med Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) for å se på mulighetene for nye områdesatsinger i Trondheim.
3. Formannskapet mener Lademoen bør prioriteres som område i fremtidige områdesatsinger.

Behandling:

Elin Marie Andreassen (FrP), forslag til nytt punkt 3 pva FrP, H, SV, V, R, SP, AP og MDG.
Formannskapet mener Lademoen bør prioriteres som område i fremtidige områdesatsinger.

Votering

Innstillinga ble enstemmig vedtatt
Andreassens forslag ble enstemmig vedtatt

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Saksframlegg

Områderettet innsats i Trondheim

Arkivsak 20/30879

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Formannskapet tar status i arbeidet med Områdeløft Saupstad-Kolstad til orientering.
2. Formannskapet mener at områdesatsingen har bidratt til en positiv utvikling og ber kommunedirektøren gå i dialog med Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) for å se på mulighetene for nye områdesatsinger i Trondheim.

Saken gjelder

Saken beskriver status for programmet Områdeløft Saupstad-Kolstad som er i avslutningsfasen, og drøfter forslag om videre arbeid med områderettet innsats i Trondheim. Saken beskriver også hvordan erfaringene fra Områdeløft Saupstad-Kolstad er relevante for kommunens arbeid med innbyggerinvolvering og annen tverrfaglig innsats. I tillegg ønsker kommunedirektøren en politisk avklaring om Trondheim kommune skal gå videre med denne arbeidsmåten i eventuelt andre bydeler i Trondheim.

Bakgrunn

Områdeprogram for Saupstad-Kolstad 2013-2020 er Trondheim kommune sin pilot for områderettet innsats. Programmet har en velferdspolitisk begrunnelse og skal bidra til å løse bydelens utfordringer knyttet til levekårsmessige forhold, demografi, sosiale og fysiske forhold. Med bakgrunn i kommunens leveårsrapport fra 2011 inngikk Trondheim kommune en samarbeidsavtale med Husbanken om program for områdeløft i 2013. Til grunn for områdeprogrammet ligger en omfattende kartlegging av bydelen, og en bred medvirkningsprosess, der aktører innenfor kommune, frivillighet, borettslag og ulike fagmiljøer har bidratt.

Dronefoto fra 2015, typiske Saupstad-tun med gamle Saupstad skole til høyre i bildet.

Politiske vedtak knyttet til Områdeløft Saupstad-Kolstad

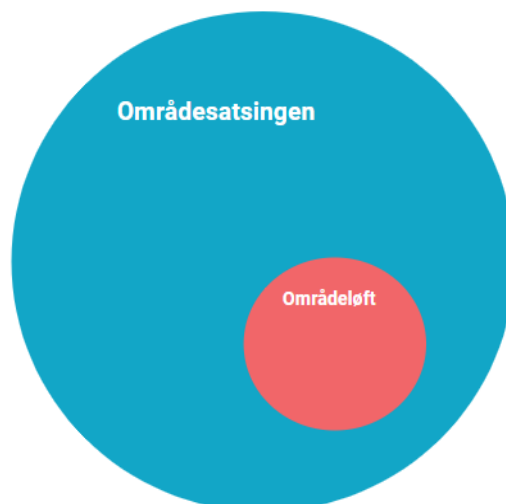
- 2011: formannskapet vedtar å sette i gang forprosjektet for [Områdeløft Saupstad-Kolstad](#).
- 2012: bystyret vedtar i sak om [Arbeid med levekårsutjevning i Trondheim](#) at Saupstad-Kolstad skal prioriteres for et langsiktig, sosialt og fysisk områdeløft.
- 2013: formannskapet vedtar på bakgrunn av [Status Saupstad-Kolstad- en beskrivelse av bydelen](#) at det skal utarbeides et områdeprogram.
- 2013: bystyret vedtar [Områdeprogram for Saupstad-Kolstad 2013-2020](#).
- 2015: formannskapet tar til orientering [Statusrapport knyttet til områdeløft Saupstad-Kolstad 2015](#), en kvantitativ analyse og omdømmemåling som nullpunktsmåling for områdeløftet.
- 2016: formannskapet gir sin tilslutning til [Årsrapport 2015 Områdeløft Saupstad-Kolstad](#) og fortsatt helhetlig innsats frem mot 2020, og vedtar strategisk plan for uterom på Saupstad-Kolstad 2016-2020.
- 2017: formannskapet vedtar handlingsdel 2017-2020 i sak [Områdeprogram for Saupstad-Kolstad 2013-2020. Organisering, finansiering og prioriteringer under områdeløftet](#).
- 2018: formannskapet vedtar Trondheim som aldersvennlig by- og Saupstad-Kolstad, Valentinlyst og Midtbyen skal være piloter som er aldersvennlige byområder sak 171/18 (07.08.18).
- 2019: I sak om [Den samskapte kommunen Trondheim](#) vedtar bystyret at de ønsker at mer av innbyggerinvolveringen kobles til folks nærmiljø og lokalt utviklingsarbeid (slik det for eksempel gjøres i Områdeløft Saupstad-Kolstad).

Nasjonale politiske vedtak med betydning for saken

- Regjeringen legger i [Meld. St. 18 \(2016-2017\) Berekraftige byer og sterke distrikt](#) vekt på at områdesatsinger er viktige for å bidra til inkludering og likeverdige levekår i utsatte byområder.
- [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging \(2019-2023\)](#) fremhever viktigheten av at kommunene i sin planlegging motvirker og forebygger opphopning av levekårsutfordringer, og arbeider aktivt med tiltak for å styrke tjenester og iverksette nærmiljøtiltak i levekårsutsatte områder. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) har i 2019 invitert Trondheim kommune til dialog om eventuelle nye områdesatsinger i Trondheim.

Hva karakteriserer områdesatsingen i Trondheim?

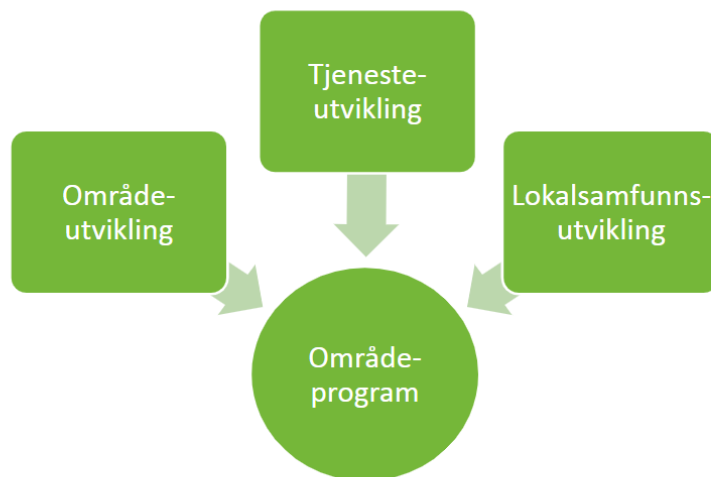
Områdesatsingen i Trondheim har en velferdspolitisk begrunnelse, og skal bidra til å løse levekårsutfordringer på områdenivå. Metoden ser på både samfunnsmessige og fysiske sammenhenger innenfor et geografisk område. I den programperioden har Trondheim kommune fått et tilskudd på ca. 3 millioner kroner årlig til Områdeløft Saupstad-Kolstad. Midlene fra Husbanken har vært benyttet til nærmiljøtiltak i bydelen. Områdeprogrammet har også søkt ytterligere prosjektmidler fra fylkesmannen og kompetansemidler fra Husbanken, og koordinert ulike satsinger og prioriteringer i Trondheim kommune inn mot bydelen. Områdesatsingen har, ut over tilskuddet fra Husbanken, bidratt til å utløse store investeringer fra både kommunen, fylkeskommunen, staten, Miljøpakken, næringslivet og private.

Områdesatsing: En generell betegnelse for tidsavgrensede og helhetlige ekstrainsatser i geografisk avgrensede områder med sammensatte utfordringer.

Områdeløft: Innsatser i et lokalområde basert på konkret metodikk utarbeidet av Husbanken og Oslo kommune. Metoden innebærer at tiltak er et resultat av medvirkningsprosesser med lokale aktører.

Områdeprogram: program er en tidsavgrenset arbeidsform etablert for å koordinere et sett av relaterte prosjekter og aktiviteter. Programplanen (vedtatt av bystyret 23. mai 2013) er styrende for arbeidet.

“Områdeløft Saupstad-Kolstad” er organisert som et tidsbegrenset program (2013-2020). Programledelsen består av to personer i kommunedirektørens fagstab, som har koordinert og styrt prosjekter og tiltak sammen med lokale aktører i bydelen. I tillegg har politiske prioriteringer av investeringer i området bidratt til økt motivasjon og forsterket tro på bydelen, både blant bydelens egne innbyggere og i privat næringsliv.

Investeringer i nye skoler og barnehage har vært viktige generatorer for endring i bydelen, her eksemplifisert med byggeplass for Kolstad barnehage (til høyre) som åpnes i løpet av 2020, Heimdal videregående skole (i midten) som sto ferdig i 2018 og byggetomt for Huseby barneskole, Huseby ungdomsskole og Kulturskolesenter Sør (til venstre) som skal stå ferdig i 2021. Kommunens kunst i offentlig-rom ordning har prioritert bydelen med i alt åtte ulike kunstprosjekter hvor innbyggerinvolvering står sentralt. Prosjektene ferdigstilles i løpet av de neste par årene.

For Områdeprogram Saupstad-Kolstad ble det definert seks strategiske hovedgrep, som også skulle gi uttrykk for satsingens verdigrunnlag:

- Helhetlig og tverrsektoriell innsats.
Med helhetlig menes her at fysiske, sosiale og kulturelle forhold skal ses i sammenheng. Det forutsetter en arbeidsform der både faglig og økonomisk planlegging av tiltak ikke begrenses av snevre, sektorielle interesser.
- Styrket sektoransvar.
De ulike tjenesteområdene i kommunen har i områdesatsingen deltatt med hver sin representant inn i en programgruppe.
- Langsiktig og varig innsats.
Langsiktig og varig innsats forutsetter at et områdeprogram foregår over flere år.
- Lokalt forankret innsats.
En effektiv og god gjennomføring av områdesatsingen betinger nær dialog og samarbeid med lokale aktører, og at samarbeidsstrukturene ivaretas også etter at perioden med områdeløft er over.
- Fokus på ressurser og muligheter.
Områdeprogram bør satse på positive ressurser og muligheter som finnes i befolkningen og i eksisterende strukturer i området. Å sette i gang et områdeløft kan for noen innbyggere oppleves som stigmatiserende. Arbeidet blir en balanse mellom "å løfte" og samtidig bidra til bedret omdømme.
- Fokus på kompetanseutvikling og læring.
Områdeprogram er en arbeidsmåte som skal være en kilde til utvikling, eksperimentering og læring. Metodikk, erfaringer og kunnskap skal kunne overføres og benyttes i andre bydeler med levekårsutfordringer. Det er derfor viktig å videreformidle og legge til rette for læringsarenaer slik at erfaringer videreføres, og at det skapes varige effekter av satsingen. Arbeidsmåten har takhøyde for å prøve og feile og lykkes. Arbeidsmåten fordrer kontinuitet og langsiktighet, og deltakerne i programmet må ha administrativ og politisk aksept for dette handlingsrommet.

I 2014 gjennomførte Rambøll en kvantitativ kartlegging av bydelen - en nullpunktsmåling. Denne vil følges opp med en sluttevaluering høsten 2020, for å kartlegge effekter av satsingen.

Bydelens kulturminner er løftet frem i perioden. Byantikvaren har deltatt i flere møter i bydelen for å fortelle om de [antikvariske verdiene i "Kvitbyen"](#) - de hvite blokkene som ble bygget ut helhetlig på 1960 og -70-tallet. Søbstad gård (antikvarisk klasse B og C) er også igjen synlig fra Saupstad sentrum etter at Boligstiftelsen

fjernet et nyere mellombygg og tilrettela for en gangvei opp mot Kolstad kirke. Kunnskapen om de antikvariske verdiene bidrar positivt til bydelens omdømme.

Se vedlegg "Status Områdeløft Saupstad-Kolstad 2020- en oversikt over satsingens siste år". Her presenteres en mer detaljert oversikt over status i siste år av områdesatsingen på Saupstad-Kolstad. Den totale innsatsen i programmet vil sammenstilles i en egen nettside og katalog i løpet av 2020.

Kommunedirektørens vurdering

Resultater og erfaringer

Arbeidsmetoden som er benyttet i denne satsingen er godt egnet til å drive utviklingsarbeid når problemstillingene enten er viklet inn i hverandre, har mange "eiere" der ingen har ansvaret alene, eller når utfordringer havner mellom flere stolerⁱ. Metoden består i å jobbe på tvers av tjenesteområder, og utfordrer derfor de etablerte strukturene i organisasjonen. Områdesatsingen har derfor bidratt til aktuell og viktig organisasjonslæring når større og komplekse problemstillinger skal løses.

Arbeidsformen har vært utfordrende for en kommune som er organisert med sterke sektorielle grenser. Tverrsektorielt samarbeid er en suksessfaktor, men det er samtidig kulturavhengig, arbeidskrevende og må være forankret i ledelsen. Programledelsen brukte mye energi ble brukt for å etablere forståelse for arbeidsformen, særlig i programmets tidlige fase.

Områdesatsingen på Saupstad-Kolstad har bevisst forsøkt å redusere veien mellom innbygger og kommune for å skape en reell innbyggerdialog. Områdesatsingen har vært til stede og gitt kommunen et ansikt i nærmiljøet. Det har vært fokus på å bygge relasjoner og bygge nettverk, og tilrettelagge for kontakt mellom ulike grupper. Et særlig fokus har vært rettet mot ungdom, oppvekstsektoren og borettslagene. Gjennom tilstedeværelse i bydelen har områdesatsingen testet ut flere metoder for innbyggerinvolvering og medvirkning.

I valgfaget "Demokrati i praksis" ved Huseby ungdomsskole er det jobbet praksisnært med problemstillinger tilknyttet elevenes eget nærområde, og elevenes engasjement har resultert i etableringen av Saupstad/Kolstad Ungdomsråd. Ungdomsrådet har over lengre tid jobbet aktivt med å tolke og implementere lokale løsninger på FNs bærekraftsmål. Ungdomsrådet har blant annet tatt initiativ til og ledet dialogmøter for ungdommene i bydelen, der aktuelle samfunnstema og ansvar for egen bydel har stått sentralt. Ungdomsrådet har vært pådriver for å få etablert Dalen aktivitetspark. Ungdomssatsingen har bidratt til økt kompetanse hos barn og unge i utvikling av eget nærmiljø. Trondheim kommune har lært mye om hvordan legge til rette for barn og unges medvirkning og utvikling av sterke fellesskap i nærmiljøet. Satsingen har bidratt til en tydeligere og sterkere stedsidentitet, som er viktig for å være gode ambassadører for bydelen. På lengre sikt forventes dette å ha innvirkning på bydelens omdømme.

Trondheim kommune har samarbeidet med Heimdal vgs og Trøndelag fylkeskommune om ungdomssatsingen på Saupstad-Kolstad. Med bakgrunn i gjennomførte innovasjonscamper både ved Heimdal vgs og Huseby ungdomsskole har skolene inngått samarbeid om

ⁱ [Håndbok fra Groruddalsatsingen \(2016\) : Gode nærmiljøer- Innføring i metode for områderettet arbeid.](#)

Saupstad-Kolstad innovasjonshub. Innovasjonshuben er et sted elevene på tvers av skoletilhørighet kan få bistand og mulighet til å følge opp idéene sine fra innovasjonscampene, og jobbe videre med idéer innen sosialt entreprenørskap og bærekraft. Samarbeidet gjennom innovasjonshuben har resultert blant annet i felles temauker ved skolene, elevbedrifter innen gjenvinning og samarbeid med Adressa og BFT Heimdal om podcasten SKUR. Trøndelag fylkeskommune har engasjert en egen samfunnskontakt i prosjektstilling ved Heimdal vgs, som i utstrakt grad bidrar til å gjennomføre tiltak der skolen i stadig større grad er en ressurs for lokalsamfunnet på Saupstad-Kolstad.

Den strategiske planen for uterom i bydelen (2016) har vært et viktig verktøy for å øke bevisstheten om verdien av uterom som møteplass og arena for fellesskap. Den har bidratt til at nye prosjekter er satt i gang og at alle tiltak utformes som deler av en helhet. Bildet til høyre er fra Blisterhaugen, hvor 400 personer bidro til å sette 25.000 blomsterløk i jorden høsten 2019. Løksettingen er en del av et relasjonelt kunstprosjekt hvor hensikten er å endre bruk og identitet på et tidligere belastet "ikke-sted".

Først de tre siste årene er det kommet synlige fysiske resultater av områdesatsingen. I årene frem mot 2022 vil flere store investerings- og infrastrukturprosjekter ferdigstilles. De fysiske endringene skjer nå, og vil trolig ha umiddelbar virkning på beboernes opplevelse av trygghet og trivsel. Sosiale effekter og effekter som påvirker levekår kan derimot ta lengre tid å registrere.

Ny arkitektur forbedrer rammene rundt pedagogikk og offentlige og private tjenester som barnehager, skole, sport, bibliotek, familiesenter og helsestasjon. Nettverkssamarbeid på tvers av sektorer bidrar i tillegg til et innhold i tjenestene som bedre treffer målgruppen. Innsatsen antas å gi bedre levekår for den enkelte ved at tjenestene fungerer bedre for dem de er ment for. Økt deltakelse i kulturskolen, økt sambruk av biblioteket og nye arenaer som skileiken, Kolstad Arena, og Heimdal vgs er gode eksempler på dette.

Satsinger på kunst og kultur har vært del av en helhetlig og bevisst bydelsutvikling. Så langt viser erfaringene at integrering av kunst og kultur styrker engasjement og involvering hos beboerne i bydelen. Å integrere "Kunst i offentlig rom" i områdesatsingen har åpnet nye rom for samhandling med fokus på innbyggerinvolvering og stedsidentitet.

Ungdomssatsingen "Ung borger og medvirker" har gitt ungdom en plattform for å utvikle og utøve lokaldemokrati i sitt nærmiljø. *Saupstad-Kolstad ungdomsråd* er et resultat av satsingen, og et midlertidig tiltak som gjennomføres i programperioden. Ved hjelp av

ungdomsrådet har områdesatsingen lykkes med å realisere lokalt initierte samskapingprosjekter, der ungdom både har initiert prosjekter og vært med og drevet medvirkningsprosessene. Nye snarveger og ny belysning er allerede synlige resultat av ungdoms initiativ og medvirkning. Dalen aktivitetspark er et prosjekt som er drevet frem av ungdomsrådet og valgfaget Demokrati i praksis, i samarbeid med det lokale borettslaget.

Både på kortere og lengre sikt har ungdomssatsingen bidratt til økt kompetanse hos barn og unge i utvikling av eget nærmiljø. Trondheim kommune har lært mye om hvordan man kan legge til rette for barn og unges medvirkning. Satsingen har bidratt til en tydeligere og sterkere stedsidentitet hos ungdommene, som er viktig for å være gode ambassadører for bydelen. På lengre sikt forventes dette å ha innvirkning på bydelens omdømme.

Evalueringer av områdesatsingene i andre byer i Norden viser at områdeløftmetodikk alene ikke er egnet til å løse sammensatte levekårsutfordringer. Levekårsutfordringer er knyttet til større strukturelle forhold som ikke kan løses konsentrert i et geografisk område. Saupstad-Kolstad er en typisk drabantby med ensformig innslag av boligtypologi (90 % blokkbebyggelse) og nedslitt offentlig infrastruktur. Området er også noe avgrenset fra områdene rundt på grunn av store veianlegg og jernbanespor. Nasjonale og internasjonale eksempler viser at denne typen "isolasjon" av et område kan bidra til en uheldig opphopning av levekårsutfordringerⁱⁱ. Områdesatsingen på Saupstad-Kolstad har derfor ikke bare hatt fokus på å styrke nærmiljøkvalitetene, men også sett på de større sammenhengene bydelen er en del av. For å hindre opphopning av levekårsutfordringer i geografiske områder viser erfaring også internasjonaltⁱⁱⁱ at løsningene ligger i å introdusere forskjellige eierformer, styrke forbindelsene inn og ut av boligområdene samt integrere flere funksjoner i bydelen. Da vil det bli en større sosial miks og annen sosial dynamikk i boligområdene.

Områdesatsingen på Saupstad-Kolstad har fokusert på at fysiske endringer kan gi sosiale resultater, blant annet ved å lage inviterende byrom, bedre forbindelser i bydelen og forbindelsene fra/til bydelene rundt. For et helhetlig fokus på de strukturelle fysiske endringene ble det utarbeidet og vedtatt en [strategisk plan for uterommene](#) i bydelen. Gjennom å bygge snarveier, nye gang- og sykkelveier, nye tur- og skiløyper til marka, parker, metrobuslinje gjennom området, bedre belysning langs ferdselsårer og bevisst lokalisering av funksjoner, har områdeprogrammet startet opp en langsiktig "integrering" av bydelen Saupstad-Kolstad med nabobydelene.

Når ny gang- og sykkelbro til Rosten står ferdig i 2022 antas det at integreringen skyter fart. Da vil en større andel innbyggere oppsøke og oppleve bydelsfasilitetene på Saupstad-Kolstad, som har et bydelsentrum med bibliotek, helsehus, familiekontor og næringsbygg, nye skoleanlegg, Kolstad Arena, svømmehall, utendørs sportsfasiliteter, gravlund og bydelsparker. Med ny gang- og sykkelbro vil mer enn 12 000 innbyggere ha tilgang til disse funksjonene til fots eller på sykkel.

ⁱⁱ [Center for boligsocial utvikling, Danmark \(mai 2019\) Boligsosialt arbejde under omdannelse. Hvordan det boligsociale arbejde kan understøtte bystrategiske omdannelser i udsatte boligområder.](#)

ⁱⁱⁱ [Københavns kommune og arkitektforeningen \(2014\): Evidens for sociale effekter af fysiske indsatser i udsatte boligområder. Review av 27 effektstudier i ni lande](#)

De strukturelle fysiske endringene^{iv}, i samspill med sosiale innsatser, antas å bidra til god og framtidsrettet byutvikling og å forbedre levekårene i bydelen Saupstad-Kolstad over tid. Utbedret infrastruktur antas på sikt også å bedre boligmarkedets strukturelle betingelser, og dermed også interesse for private investeringer i bydelen. Disse resultatene av satsingen vil vi først kunne måle lenger frem i tid.

Saupstad-Kolstad har gjennom programperioden styrket eksisterende, og etablert nye, arenaer for kultur som trekker folk både fra bydelen og fra hele byen. Bilder over: Saupstad bibliotek (venstre), utekino i parken ved Heimdal videregående skole (midten) og fargespill-forestilling i Bifrost-salen på Heimdal videregående skole (høyre).

Videreføring av kunnskap

Områdeprogram Saupstad-Kolstad har fylt en rolle som, gitt dagens kommuneorganisering og samfunnsstruktur, ikke uten videre kan forventes å bli erstattet av andre etter programslutt. Sammensatte problemstillinger som levekårsutfordringer går på tvers av sektorer, og det kreves mandat til å jobbe på tvers av sektorer og avdelinger. Programledelsen har hatt et slikt mandat direkte under kommunedirektøren og har kunnet ta et helhetsansvar for problemstillinger som ikke har noen tydelig mottaker i dagens organisering. Denne rollen var utfordrende å etablere ved oppstart, men programmet har gjennom programperioden bygget kapasitet som er verdifull for lignende satsinger i Trondheim kommune fremover.

Hver bydel er likevel unik, og nøkkelen ligger i å kjenne bydelen godt og legge til rette for utviklingen av det mulighetsrommet som finnes. En suksessfaktor har derfor vært å være tilstede i bydelen over tid, og legge til rette for arenaer der innbyggerne får en reell dialog med kommunen. Kommunen må ta seg tid til å la seg involvere i de initiativ som vokser frem hos innbyggerne. Gjennom disse møtene utvikles også løsninger og tjenester som er best tilpasset lokal kontekst.

Ved tilstedeværelse får man bygget tillit og utviklet en rolleforståelse for felles muligheter og ansvar. Gjennom denne dialogen med innbyggerne får man også mulighet til å belyse at det finnes mange oppgaver kommunen ikke kan løse alene. På Saupstad-Kolstad har det vært spesielt god dialog med borettslag, idrettslag og frivilligsentral, som tar ansvar for sitt lokalmiljø og som har en sentral rolle i den videre lokalsamfunnsutviklingen. Evnen til å mobilisere ressursene i lokalsamfunnet til felles innsats er nøkkelen for en samskappingsprosess lik det som forventes i "kommune 3.0".

^{iv} "Strukturelle endringer" er fysiske endringer som forandrer bebyggelsens arkitektoniske logikk. Begrepet forholder seg til bebyggelsens funksjon, atferd og identitet. Endringene kan for eksempel være å endre veinettet, tilføre nye innganger og utganger, dele opp utearealer til forskjellige brukergrupper osv.

Områdeprogrammet har gjennom hele perioden jobbet for å avslutte satsingen på en bærekraftig måte, dvs. at utviklingsprosessene ikke skal være avhengige av en programledelse etter programslutt. Alle prosjektene har derfor en prosjekteier som enten er en kommunal enhet, en frivillig aktør eller en næringsaktør. Disse eier resultatene av prosjektene. Kapasiteten for å bygge og videreutvikle relasjonene aktørene imellom er også styrket, så det forventes at aktørene tar opp tradisjonen for samarbeid også etter programslutt.

Arbeidet med områdesatsingen på Saupstad-Kolstad har gitt Trondheim kommune mange erfaringer med hvordan byens innbyggere kan involveres i å utvikle eget nærmiljø. Denne erfaringen tas med videre i kommunens arbeid med innbyggerinvolvering og den samskapte byen. Nyttig kunnskap er allerede tatt i bruk i arbeidet med smartby, relasjonell velferd og områdeutvikling av Campus, Sluppen og Nyhavna. Ungdomsmedvirkning er en av satsingene som allerede er videreført i andre bydeler.

Fortsatt arbeid med områderettet innsats?

På bakgrunn av tilbakemeldinger fra bydelen har kommunedirektøren grunn til å tro at innsatsen har hatt god effekt. Den umiddelbare tilbakemeldingen er økt trivsel, økt opplevd trygghet og økt positiv tilhørighet til bydelen. Innvirkning på levekårsutfordringene vil vise seg på lengre sikt, men evalueringen av programmet i 2020 vil gi noen svar.

Evalueringer av Groruddalsatsingen i Oslo (2007-2016) viser at det er vanskelig å trekke sikre slutninger om hva den positive utviklingen skyldes når flere virkemidler settes i gang samtidig. Forskerne mener likevel at områdesatsingen har fungert som en pilot for å håndtere komplekse utfordringer i skjæringspunktet mellom byutvikling og velferdspolitik^v. På bakgrunn av erfaringene fra disse områdesatsingene har Oslo kommune derfor vedtatt en egen områdepolitikk, som har som mål at alle lokalområder i Oslo oppleves som gode og trygge steder å bo og vokse opp^{vi}.

Regjeringen har gitt klare signaler om at stat og kommune skal fortsette å videreutvikle områdesatsing som et virkemiddel for å bidra til å bedre levekår i byområder med store levekårsutfordringer^{vii}. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) har fått rollen med å koordinere den samlede statlige støtten, der flere departement deltar i finansieringen av satsingene. Områdesatsinger prioriteres nå av stadig flere departementer, og statens samlede innsats har derfor økt. For 2020 er de statlige tilskuddene til områdesatsingene i sammenlignbare byer vesentlig større enn det Trondheim mottar i tilskudd til sin områdesatsing. For eksempel mottar Stavanger 13 millioner kroner, Bergen

^v Agenda Kaupang, Proba Samfunnsanalyse og Civitas (2016): *Sluttevaluering av Groruddalsatsingen*.

^{vi} <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/byutvikling/omradesatsingene-i-oslo/omradepolitikken-i-oslo/>

^{vii} Det er satt i gang et arbeid med en ny offentlig utredning (NOU) om levekårs- og integreringsutfordringer i byområdene. [By- og levekårsutvalget](#) skal levere utredningen i løpet av 2020. Utvalget besøkte Saupstad i desember 2019.

12,7 millioner kroner, Drammen 11,6 millioner kroner, mens Trondheim mottar 3,1 millioner kroner.

Konsekvenser for klima og det ytre miljø

Områdesatsingen på Saupstad-Kolstad forventes å ha positiv effekt for klima og det ytre miljø. Oppgradering av infrastruktur og nye forbindelser antas å gjøre det attraktivt å gå og sykle eller reise kollektivt. Gode nærmiljøkvaliteter og tjenester for beboere gjør også behovet for transport mindre.

Økonomiske konsekvenser for kommunen

Områdeprogrammet har resultert i forholdsvis store investeringer i bydelen. Et områdeløft betyr nettopp at et område prioriteres i et vedtatt tidsrom. I områdeprogrammet på Saupstad har man lyktes med å prioritere offentlige bevilgninger fra Trøndelag fylkeskommune, staten, Trondheim kommune og Miljøpakken. Store offentlige investeringer har banet vei også for private investeringer i området. Blant annet opprustes det private senterbygget for ca 40 millioner kroner, og Ringvegen borettslag har bygget nytt service- og bydelshus til 42 millioner kroner.

Det følger driftsansvar med nye offentlige anlegg og oppgraderte anlegg. Kommunen er en vesentlig eiendomsbesitter i og nær bydelen. Forbedret infrastruktur kan bidra til økt attraktivitet for byutvikling og der igjennom til økte priser ved eventuelt salg av kommunal eiendom og private investeringer i området.

Kommunedirektørens konklusjon

Statlige signaler tilsier at arbeidsformen kan være et av midlene for å motvirke opphopning av levekårsutfordringer, utenforskap og ulikheter i større byer. Med gode erfaringer fra programarbeidet på Saupstad-Kolstad, mener kommunedirektøren det er grunnlag for å videreutvikle denne arbeidsformen i Trondheim.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) har invitert Trondheim kommune til faglig dialog om eventuelle nye områdesatsinger i Trondheim. I Trondheim vil resultater fra ny levekårsrapport 2020 og HUNT-undersøkelsen 2019 gi et bredere kunnskapsgrunnlag for å vurdere behovet for videre områderettet innsats i Trondheim.

Kommunedirektøren vurderer behovet for å innarbeide nødvendige ressurser til planlegging av eventuelt nye områdesatsinger i arbeidet med handling og økonomiplan for 2021-2023.

Kommunedirektøren i Trondheim, 14.02.2020

Morten Wolden
Kommunedirektør

Are Risto Øyasæter
programleder

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

TRONDHEIM KOMMUNE

Vedlegg: Status Områdeprogram Saupstad-Kolstad 2020

TRONDHEIM KOMMUNE

Områdeløft
SAUPSTAD ♥ KOLSTAD

VEDLEGG:

STATUS OMRÅDELØFT SAUPSTAD-KOLSTAD 2020- EN OVERSIKT I SATSINGENS SISTE ÅR

I dette vedlegget gis et overblikk over tiltakene og prosjektene i Områdeløft Saupstad-Kolstad 2013-2020. En større oversikt over alt som er gjennomført i programperioden bli ferdigstilt i en egen katalog løpet av 2020.

OMRÅDEUTVIKLING

Fysisk oppgradering av nedslitte offentlige bygg, infrastruktur og byrom har vært en av de største forventningene til områdeløftet. Store investeringer er gjort i perioden.

Nye skoler og barnehagebygg er under bygging. Både selve byggene og de tilhørende uterommene legges til rette for å bli gode møteplasser i bydelen.

- Nye Huseby barneskole og Huseby ungdomsskole med kulturskolesenter blir ferdigstilt i 2021.
- Nye Kolstad barnehage blir ferdigstilt i 2020.
- Nye Heimdal videregående skole og Kolstad Arena med tilhørende uterom er ferdigstilt og tatt i bruk (2018).

Private bygg:

- Kolstad fotballs nye klubbhus er ferdigstilt og tatt i bruk (2017).
- Ringvegen borettslags nye driftsbygg og bydelshus er ferdigstilt og tatt i bruk (2019).

Parker og uterom utvikles og utbedres med bakgrunn i [Strategisk plan for uterom](#).

- Dalen aktivitetspark er under bygging og ferdigstilles i 2020.
- "Uformelle møteplasser" planlegges utbygd av borettslagene i 2020 og påfølgende år.
- Kunstfaglig prosjektledelse utarbeider kunstplan for bydelen og følger opp satsingen for kunst i offentlige rom ved de nye skolene, barnehagene og parkområdene.
- Blisterhaugen utvikles fra å være et anonymt "ikke-sted" til å bli en bydelspark midt i det lokale sentrum.
- Uterommene i senterområdet er under utvikling.
- Nye Kolstad barnehages uterom vil bidra til et større parkområde på Kolstadflata (2020).
- Ringen barnehage har fått nytt utbedret uteområde (2018).
- Nytt nærmiljøanlegg for uorganisert idrett kalt "Glade føtter" er etablert (2017).

- Skileiken innenfor Saupstad skistadion er oppgradert med apparater for trening, lek og annen sosial infrastruktur(2016).

Forbindelser som bedrer forholdene for gående, syklende og kollektivtrafikk er viktig for folkehelse, klima og miljø. Flere forbindelser fra og til bydelen kan endre opplevelsen av bydelen.

- [Ny gang- og sykkelbro over Bjørndalen](#) (Saupstad-Rosten) skal ferdigstilles i 2022.
- Alle underganger har fått oppgradert og trygghetsskapende belysning (2019).
- Metrobusslinje og nye metrobusstasjoner er etablert gjennom området (2019).
- Markaforbindelsen er etablert med direkte sti og lyssetting av sti fra bydelen og rett inn i marka (2018).
- Gangvei gjennom senterområdet og til parkområdet ved Søbstad gård er etablert (2018).
- Snarveier er etablert i Dalen og til Bjørndalen (2017).
- Trygghetsskapende belysning er etablert langs gangvei i Firbladskogen (2017).

Saupstad lokale sentrum

- Reguleringsplanprosess igangsatt for nye butikklokaler og boliger. Politisk behandling forventes våren 2020.
- Saupstad senter totalrehabiliteres av Nærsenter utvikling AS (2019/2020).
- Ny utendørs gjennomgang gjennom Saupstad senter som forbinder gangvei forbi Husebybadet og direkte inn på Saupstad lokale torg forventes etablert i 2020.
- Saupstad bibliotek er oppgradert og bygget om (2019).
- Ny, større helsestasjon og familiesenter er etablert i Saupstad senter (2019).
- Et større kommunalt tjenestetilbud og samarbeid mellom disse bidrar til å styrke det lokale sentrum i bydelen.

Helhetlig bydelsutvikling

Som en følge av arbeidet med [strategisk plan for uterom](#) er følgende saker om langsiktige byutviklingstiltak vedtatt i programperioden:

2019: [Universell utforming og lysplan for Saupstad-Kolstad](#)

2019: [Tilbud for gående og syklende på Saupstad-Kolstad](#)

Lysplanen er utarbeidet i samarbeid med de tre store borettslagene på Saupstad-Kolstad. Både Trondheim kommune, Ringvegen borettslag, Midteggen borettslag og Kolstadflaten borettslag har nå en veileder for etablering av ny belysning slik at belysningen i bydelen oppleves som sammenhengende, uavhengig av eiendomsbesitter.

Variert boligsammensetning er en målsetting i programmet. Det gjennomføres et mulighetsstudie om rekkehusbebyggelse på en kommunal tomt i bydelen i 2020. Mulighetsstudien skal visualisere variert boligsammensetning og fortettingspotensiale.

TJENESTEUTVIKLING

Prosessene rundt etablering av nye skoler og ny barnehage har bidratt til å kunne se tjenestene for barn og unge i sammenheng. Enhetene i bydelen samarbeider mer nå enn tidligere. Ledere fra barnehager, barneskole, ungdomsskole, videregående skole, kulturskole, BFT, bibliotek og kulturenhet jobber med å se læringsløpet for barn og unge i sammenheng- med et samlet fokus på ressursene i bydelen.

Områdesatsingen har hatt en bevisst og helhetlig satsing på kunst og kultur. Kunst og kultur har åpnet nye rom for samhandling i områdeutvikling og gir styrket engasjement og involvering hos beboerne. Kunst og kultur er også et viktig bidrag for å nå kompetansemål for barn og unge.

Særskilte satsinger i programmet:

“Kunst i offentlig rom” har hatt et spesielt fokus på samarbeid med områdeprogrammet. Her har det profesjonell kunstfeltet prøvet ut nye arbeidsformer. Innbyggerinvolvering, samhandling, nærmiljø og stedsidentitet er aspekter som diskuteres gjennom disse prosjektene. I løpet av de neste to årene vil samtidskunst være tydelig synlig i bydelen når i alt åtte ulike kunstprosjekter hvor innbyggerinvolvering står sentralt vil være realisert. I tillegg vil det foreligge en egen kunstplan for bydelen.

Kulturskolesatsingen 2013-2020

Gjennom programperioden har det vært et utstrakt samarbeid mellom kulturskolen og skolene, som har resultert i den såkalte “Kolstadmodellen” . Deltakelsen i kulturskolen har i gjennomsnitt hatt en god økning siden starten av områdeløftet, fra ca 5 % til ca 15 % deltakelse. Økt deltakelse i kulturskolen antas å gi barn og unge i bydelen økt læringsutbytte, mestring og en ny sosial arena. Satsingen skal bidra til å danne elevgrunnlag for etableringen av Kulturskolesenter Sør i det nye skoleanlegget for Huseby barneskole og Huseby ungdomsskole.

Ungdomssatsingen “Ung borger og medvirker” består i en utvidet satsing på valgfaget Demokrati i praksis ved Huseby ungdomsskole, etablering av det lokale Saupstad-Kolstad ungdomsråd og Saupstad-Kolstad innovasjonshub. Ungdoms medvirkning og deltakelse i utvikling av eget nærmiljø har vært en av hovedsatsingene i dette områdeløftet. Ungdomsrådet er høringsinstans for områdeløftet og får bistand til å initiere egne prosjekter. Ungdomsrådet har gjennom mange år jobbet med FNs bærekraftsmål som

overordnet målsetting for lokalmiljøet. Antatte effekter av ungdomssatsingen er mange, blant annet økt stedsidentitet, økt deltakelse i lokaldemokratiet, og bedret omdømme for bydelen.

“Mer musikk- bedre språk” i barnehagene 2016-2019

De tre barnehagene Huseby, Kolstad og Saupstadringsen barnehager samarbeider om å utvikle en praksis rundt bruk av musikk i barnehagehverdagen. Målet har vært å styrke barns språkferdigheter før skolestart, og musikk spiller en sentral rolle i utviklingen av språkferdigheter hos barn. Prosjektet har jobbet med kompetanseheving og innarbeiding av ny praksis. Alle ansatte har hatt timer hos sangpedagog. Praksisfortellinger viser gode resultater i prosjektet.

Saupstad bibliotek

Biblioteket er en nøytral og inkluderende arena i nærmiljøet og er en veldig viktig møteplass på Saupstad-Kolstad. Biblioteket er oppgradert i 2019 for å imøtekomme det økende behovet og utnytte et større potensiale med blant annet tilrettelegging for meråpent og utebibliotek.

Andre prosjekter som bidrar til områdesatsingen

Universitetsskole Huseby barneskole

Ny, sammenslått Huseby barneskole (tidligere Kolstad skole og Saupstad skole)

Ny Huseby ungdomsskole

Gratis kjernetid i SFO

Aldersvennlig by - Saupstad er en av tre pilotbydeler i arbeidet med aldersvennlig by

Sosiale møteplasser for hjemmeboende eldre- etablering av Vaffel og info

Mulighetstudie- bygging av nytt helsehus

LOKALSAMFUNNSUTVIKLING OG RESSURSMOBILISERING

I et områdeløft er tiltak et resultat av samarbeidet med lokale aktører. Satsingen skal først og fremst være til nytte for de som bor i området, og tidlig involvering av innbyggerne gir den beste kunnskapen og de beste løsningene for deres nærmiljø. Med gode metoder for innbyggerinvolvering skapes eierskap til resultatet og mobiliserer ressurser som kan bidra.

Områdesatsingen har prøvd ut ulike måter å møte innbyggerne på, og ulike metoder for innbyggernes deltakelse i satsingen:

- Programkontor i bydelen
- Facebookgruppe
- Nærmiljøutvalg
- Ressursgrupper lag og foreninger
- Gjestebud

- Borettslagsforum
- Ungdomsråd
- Deltakelse i beboermøter, menighetsmøter, klubbmøter, skolemøter, dialogmøter, bydelsfestival etc.
- Elevundersøkelser på skolene styrt av ungdom
- Ungdomstråkk
- Innovasjonscamper og innovasjonshub
- Pop-up verksted og kontor i gamle butikklokaler
- Prøvebelysning med lysvandring
- Kunstutvalg
- Studieturer
- Befaringer
- Forelesninger

Eksempel på lokale initiativ som er fulgt opp og realisert:

- Bydelsfestival
- Åpen hall
- Allidrett for de minste
- Dyrking i felles pallekarmhage
- Felles grillplass
- Blomsterløkaksjon
- Søbstad vandresti med historisk skilting
- Undervegstiltak i Dalen aktivitetspark: lysfest, blomsterplanting, dekorering m.m.
- Saupstadboka- støtte til arbeidet
- Utlånsentral- støtte til nytt utstyr
- Felles lysplan for bydelen
- m.m

I tillegg støttes en del lokale tiltak gjennom tilskuddsordninger som *Nasjonal tilskuddsordning for inkludering av barn og unge* og *Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn* (BUFdir) . Tiltak som gjennomføres med støtte fra BUFdir er: Camp Kolstad og Utlånsentral (Kolstad fotball) Transformers dans (Transformfestivalen) Ung leder (Kulturenheten).

Gjennom hele programperioden er det støttet opp om mange store og små tiltak. Disse vil bli samlet fremstilt i områdeløftets katalog ved programslutt.

Kommunikasjon

For å skape møteplasser og muligheter til deltakelse er det i områdeløftperioden avdekket et stort informasjonsbehov i bydelen om hvilke kulturtilbud o.l. som finnes i lokalmiljøet.

Det er ikke alltid tilbudene som mangler, men manglende informasjon. En samlet og varig løsning på dette mangler fortsatt. "Vaffel og info" har forsøkt å nå målgruppen hjemmeboende eldre med en ambulerende campingvogn. Områdesatsingen når ca ¼ av bydelens beboere gjennom facebookgruppa Saupstad.no, og informerer til beboerne også gjennom borettslagene.

Kommunikasjonsarbeidet har hatt fokus på å styrke beboernes stedsidentitet. Områdesatsingen har bidratt til å produsere materiale som bydelen har etterspurt:

- [Podcasten SKUR](#) (Saupstad-Kolstad ungdomsråd) i samarbeid med Adressa
- Filmer som lokalmiljøet bruker til mobilisering: feks [Kolstad fotball](#) og [Huseby barneskole](#).